

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы
Олы Кариле авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

20 нче июнь 2022 ел

№51

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районы Олы Кариле авыл
жирлегендә бюджет төзелеше һәм
бюджет процессы турында нигезләмәне
раслау хакында**

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә бюджет процессын җайга салу өлешендә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Кариле авыл җирлеге Советының 81 Матдәсына таянып, Олы Кариле авыл җирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Кушымта нигезендә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Кариле авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне расларга.
2. Әлеге карарны Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында һәм <http://pravo.tatarstan.ru>. Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Олы Кариле авыл җирлеге башлыгы,
Кама Тамагы муниципаль районы
Олы Кариле авыл җирлеге Советы рәисе

Ф.Г.Гарифуллин

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Кариле
авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында**

НИГЕЗЛӘМӘ

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

Матдә 1. Әлеге нигезләмә белән жайга салына торган хокукый мөнәсәбәтләр.

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Кариле авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә (алга таба - (беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән кертелде) жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү барышында, шулай ук Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм жирлекнең муниципаль бурычы белән идарә итү барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

Матдә 2. Жирлектә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен тормышка ашыруның хокукый нигезләре.

Бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының һәм жирлекнең вәкиллекле органының бүтән актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Матдә 3. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар.

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Мәкалә 4. Жирлек бюджетының хокукый формасы.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Кариле авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге бюджеты (алга таба-жирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының "Олы Кариле авыл жирлегә" муниципаль берәмлеге Советының (алга таба-авыл жирлегә Советы) карары рәвешендә эшләнә һәм раслана.

Жирлек бюджеты өч елга – Чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Жирлек бюджеты проектын формалаштыру Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Кариле авыл жирлегенә башкарма комитеты (алга таба-текст буенча – авыл жирлегенә башкарма комитеты) билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләренә нигезендә кабул ителә торган хокукый актлары нигезендә башкарыла.

Жирлек Советының бюджет турындагы карары Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

5 Матдә. Жирлектә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану.

1. Жирлек бюджеты күрсәткечләренә жирлек бюджеты проектын төзегәндә, жирлек бюджетын үтәгәндә, аның үтәлеше турындагы хисапны формалаштырганда Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм бюджет-хокук мөнәсәбәтләренә жайга сала торган норматив хокукый актлар нигезендә жирлек бюджеты күрсәткечләренә Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләрдәге бюджетлары белән чагыштыруын тәмин итү максатларында кулланыла.

2. Жирлек бюджетын формалаштырганда, раслаганда һәм үтәгәндә бюджет керемнәренә баш администраторларының Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нормативларга туры китереп бүленә торган керемнәр буенча кодларының дәвамчанлыгы тәмин ителә.

Матдә 6. Бюджет процессы принциплары.

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
  - керемнәр һәм чыгымнарны һәм бюджетлар арасында дефицитларны финанслау чыганакларын чикләү;
  - бюджетларның мөстәкыйльлеге;
  - керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганаклары чагылышының тулылыгы;
  - жирлек бюджетының баланслылыгы ; ;
  - бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеге;
  - бюджет чыгымнарын гомуми (жыелма) каплау;
  - үтә күренмәлелек (ачыклык);
  - бюджетның дәрәжәлеге;
  - бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характерындагы;
  - чыгымнар буенча;
- кассаның бердәмлеге көне;
- гражданның бюджет процессында катнашуы.

7 Матдэ. Жирлектэ бюджет процессының төп этаплары.

Жирлектэ бюджет процессы түбэндәге этапларны үз эченә ала::

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразларын, Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләрен эшләү;;
- бюджет проектын төзү;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап буенча ачык тыңлаулар үткәрү;;
- бюджетны карау һәм раслау;
- жирлек бюджеты үтәлеше;
- бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Матдэ 8. Бюджет процессында катнашучылар.

Жирлектэ бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Авыл жирлеге Советы;
- авыл жирлеге башлыгы;
- Авыл жирлеге башкарма комитеты;
- тышкы муниципаль финанс контроле органы (алга таба-районның контроль-хисап палатасы);
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр;
- бюджет акчаларын кулланучылар;
- бюджет акчаларын алуучылар;
- бюджет керемнәренен Баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (администраторлары);
- жирлектэ бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча Россия Федерациясе Бюджет законнары белән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу буенча бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

Матдэ 9. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре.

1. Жирлек советы жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны карый һәм раслый. жирлек бюджеты үтәлешенен аерым мәсьәләләрен карау барышында үз утырышларында, үткәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат запрослары белән бәйлә рәвештә, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, жирлек уставы, әлегә Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенция чикләрендә, аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен җирлек башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Җирлекнең башкарма комитеты җирлек бюджеты проектының төзүне тәмин итә, аны кирәкле документлар һәм материаллар белән җирлек Советына раслауга кертә, җирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисапчылыгын төзүне тәмин итә, җирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапчы җирлек Советына раслауга тапшыра, Муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

3. Контроль-хисап палатасы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.:

бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудиты;

бюджет турындагы карарлар проектларына, бюджет законнарының башка норматив хокукый актларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләнелгән экспертиза;

муниципаль программаларга экспертиза;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган җитешсезлекләргә бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең Баш администраторлары, эчке финанс аудитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

Район Контроль-хисап палатасының әлегә пунктта каралган бюджет вәкаләтләре «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләргә үтәп гамәлгә ашырыла.

4. Бюджет акчаларын баш бүлүчә:

расланган бюджет ассигнованиеләргә һәм бюджет йөкләмәләргә лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

үзгә буйсынган бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

расланган бюджет йөкләмәләргә лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләргә чикләрендә үтәлгә тиешле чыгым йөкләмәләргә реестрын алып бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләргә нигезләүне тәшкил итә;

бюджет язмасын төзи һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти; бюджет йөкләмәләре лимитларын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә; казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрне формалаштыра, раслый һәм контрольдә тотат;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет Хисабын формалаштыра;

муниципаль берәмлек исемнән аңа буйсынган бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. Бюджет акчаларын бүлүче:

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм (яки) алучыларга бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәмин итә;

бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларын баш бүлүченең үз карамагындагы аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Бюджет акчаларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

бюджет сметасын төзи һәм башкара;

расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

- бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәләлеген, максатчан характерын тәмин итә;;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

бюджет исәбен алып бара (бюджет исәбен алып баруны тәмин итә) яки килешү нигезендә әлеге вәкаләтне бүтән учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) тапшыра.;

бюджет Хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тээмин итэ) һәм бюджет акчаларын алуучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрен башкара.

7. Жирле бюджет керемнәре баш администраторы:

бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

жирлек бюджетты керемнәре баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә буйсынучы администраторлары исемлекләрен төзи;

жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрен һәм түләүләрен, бюджетның бердәм счётындагы калдыклар белән идарә итү операцияләреннән тыш, планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганакларын түләү өчен бүлеп бирелгән ассигнованиеләрен куллануның адреслылыгын һәм максатчан характерын тээмин итә;

жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуындагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен үти;

жирлек бюджетты кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра;

9. Эчке финанс аудитын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет процессында аерым катнашучыларның бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

Матдә 10. Бюджет керемнәре.

1. Жирлек бюджетты керемнәре Россия Федерациясенәң бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары, алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив-хокукый актлары нигезендә формалаша.

2. Жирлек Советының жирле салымнар турындагы карарларга үзгәрешләр кертү турында карарлары, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган жирле бюджетларның керемнәрен үзгәртүгә китерә торган карарлары Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетты турындагы карар проектын жирлек советына керткәнче кабул ителергә тиеш.

Матдэ 11. Бюджет чыгымнары.

Бюджет чыгымнарын формалаштыру Федераль дэүлэт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дэүлэт хакимияте органнары һәм жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэрен чикләү белән бэйле чыгым йөкләмэлэре нигезендэ гамэлгэ ашырыла, алар Россия Федерациясе законнары нигезендэ халыкара һәм башка шартнамэлэр һәм килешүлэр нигезендэ чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исэбеннэн үтэлэргэ тиеш.

Матдэ 12. Резерв фонды.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендэ жирлек Башкарма комитетының тиешле чорга бюджет турындагы карарда расланган 3 процент күләмендэ резерв фонды төзелэргэ мөмкин.

Резерв фонды акчаларын тоту тэртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Авыл жирлеге башкарма комитеты квартал саен резерв фонды акчаларын тоту турында жирлек советына хэбэр итэ.

Матдэ 13. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгэ, эшлэр башкаруга, хезмэтлэр күрсэтүгэ заказлар урнаштыру.

1. Дэүлэт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгэ, эшлэр башкаруга, хезмэтлэр күрсэтүгэ заказлар урнаштыру Россия Федерациясе законнары нигезендэ башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 Матдэсындагы 3 пунктында билгелэнгән очрактардан тыш, бюджет йөкләмэлэре лимитлары чиклэрендэ төзелэ һәм түлэнэ.

Матдэ 14. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганакалары составына кертелэ: номиналь хақы Россия Федерациясе валютасында күрсэтелгән муниципаль кыйммэтле кэгазылэрне урнаштырудан кергән акчалар һәм аларны түлэүгэ юнэлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларының жэлеп ителгән һәм түлэнгән кредитлары арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында жэлеп ителгән һәм түлэнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма жирлек бюджетына һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дэвамында жирле бюджет акчаларын исэпкэ алу счетларында калган акчаларны үзгэртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтэн чыганакалары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганакалары составына кертелә:

жирлек милкендә булган акцияләр һәм капиталда катнашуның башка рәвешләре сатудан керемнәр;

жирлек бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләп хокукы гарантка бирелүгә бәйлә булса, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә җибәрелә торган акчалар күләме;

жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә Россия Федерациясе валютасында җибәрелә торган акчалар күләме;

юридик затларга жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма (Матдә 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы белән Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма (Матдә 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерелгән акчалар һәм жирлек бюджетының бердәм счётына күчерелгән акчалар арасындагы аерма жирлек бюджетының бердәм счётында калдыклар белән идарә итү буенча операцияләр үткәргәндә.

Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчаларының калган өлешләре муниципаль юл фондының хисап финанс елында файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек советының хокукый акты белән билгеләнә торган күләмдә агымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм авыл жирлегә исемненән товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар төзүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлдерелергә мөмкин., бу муниципаль контрактлар шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле юридик затларга субсидияләр бирү өчен бюджет ассигнованиеләре, финанс ягыннан тәмин итү чыганагы күрсәтелгән субсидияләр булган субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәкле сумма чикләрендә жирлек бюджеты турындагы карарда каралган очракларда файдаланылмый калган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә башкарыла.

Жирлек бюджетының бердәм счётында калдыклар белән идарә итү буенча операцияләр составына жирлек һәм шәхси счетлары Россия Федерациясе законнары нигезендә районның финанс-бюджет палатасында ачылган оешмалар акчаларын җәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганакалары составына кертелә:

Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләрне үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме.

Матдә 15. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы.

Жирлекнең бурыч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин.:

- 1) жирлекнең кыйммәтле кәгазьләре (муниципаль кыйммәтле кәгазьләр);
- 2) Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары;;
- 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
- 4) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән кредитлар;
- 5) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән жирлек гарантияләре (муниципаль гарантияләр);
- 6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе Чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;;
- 7) Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кергәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән бүтән бурыч йөкләмәләре буенча.

Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

- 1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме (Матдә 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);
- 3) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- 5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:

- 1) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме (Матдә 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);
- 3) йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме Россия Федерациясе валютасында.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

Матдә 16. Жирлекнең Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру.

1. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң килүче датадан соң өч ел эчендә түләүгә тапшырылмаган очракта (жирлек Советы карары белән башкасы каралмаган булса, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла..

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында вакыйгалар (шартлар) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (шартлар) турында белешмәләр житкәнгә (килеп житүгә) карап, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирле администрация әлеге Матдәнең 1 пунктындагы беренче абзацында күрсәтелгән сроклар үткәннән соң Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге Матдәнең 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 Матдәлары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтижәсендә алынган (алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә, түләү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган (алынган)

чыгару күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда түлөнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтижәсендә алынган (алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләргә түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

Матдә 17. Муниципаль бурыч алулар.

1. Жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү аңлашыла, алар буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләргә Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемчы буларак барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы бурыч алулары астында, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында, федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча жирлекнең чит ил валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләргә барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы бурыч алулар Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенң Дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм жирлек уставы нигезендә, жирлек исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы жирлекнең башкарма комитеты карамагында.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә жирлек тарафыннан башкарыла:

1) жирлекнең бурыч йөкләмәләргә буенча кичектерелгән бурычлары булмау;;

2) жирлек тарафыннан кредит рейтингы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган дәрәжәдән ким булмаган, исемлекләргә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы бер яисә берничә заттан алынган.

6. авыл жирлегә, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдәсы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдәсы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә кергән очракта, Муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдәсындагы 5 пункттында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләргә зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. (беренче абзац 2013 елның 16 октябрәндәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән кертелде) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдәсы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдәсы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә кергән очракта, Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләргә бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләргә, шулай ук күрсәтелгән программаларга

үзгәрешләр Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. авыл жирлеге, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдэсы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдэсы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә керткән очракта, Муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдэсындагы 5 пункттында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. авыл жирлеге, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдэсы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдэсы нигезендә, бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазьләрен урнаштыру юлы белән генә, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алулар башкарырга хокуклы., жирлекнең түләү мөмкинлеген торгызу планы кысаларында бирелгән, ул Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдэсындагы 9 пункттында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдэсындагы 7 пункттында каралган.

10. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107¹ Матдэсы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31¹ Матдэсы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы бурыч алуларны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләргә чит ил валютасында бирергә хокуклы түгел.

Матдэ 18. Үзенчәлекләре бурыч алулар һәм гарантия бирү жирлеге чит ил валютасында.

Жирлек Россия Федерациясеннән чит ил валютасында бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясенә чит ил валютасында өченче затларның йөкләмәләре буенча гарантияләргә Россия Федерациясе тарафыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында гына, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 Матдэсындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып бирергә хокуклы.

Матдэ19. Муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме.

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары буенча жирлек бюджетына акча жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирлек бюджетына акча жәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103

һәм 104 Матдэлари нигезләмәләрен исәпкә алып, тиешле финанс елына жирикнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәренән артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирикнең бурыч алуларының гомуми суммасы жирик бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм хисап финанс елы йомгалары буенча жирикнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәренән артып киткән очракта, күрсәтелгән артык суммасында жирик бюджет акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елына бурыч алуларның иң чик күләмен кыскартып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 Матдәсында каралган максатларга юнәлдерелгә тиеш.

Матдә 20. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның иң югары чикләре һәм жирикнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең иң чик күрсәткечләре.

1. Жирик бюджет турындагы карар белән, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (Чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына) муниципаль бурычның иң югары чиген, шул исәптән Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр, чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген (жирикнең чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның, муниципаль бурычның иң югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның иң югары чикләре (жирикнең чит ил валютасындагы йөкләмәләре булганда) әлеге Матдәнең 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирик бюджет турындагы карар белән расланган Түләүсез түләүләргә һәм (яисә) физик затлар керемнәре салымнан түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәргә керемнәргә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирик бюджет керемнәргә гомуми күләмнән (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) муниципаль бурыч күләме, физик затлар керемнәре салымнан түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәргә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирик бюджет керемнәргә гомуми күләмнән (Чираттагы финанс елына) артмаска тиеш.

4. Жириккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 Матдәсындагы 4 пункттында каралган чаралар гамәлгә ашырылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләргә һәм (яисә) физик затлар керемнәре салымнан түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәргә расланган күләмен исәпкә алмыйча, Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирик бюджет турындагы карар белән расланган гомуми күләмнәң 50 проценттан артмаска тиеш.

5. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме, түбәндәге таләпләргә үтәгәндә, жирик бюджет турындагы карар белән раслана:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме чираттагы финанс елына һәм план

чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы яисә чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменәң 10 процентыннан артмаса тиеш, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәтү буенча түлөләрнең еллык суммасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренәң һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменнән 20 проценттан артмаса тиеш.; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, Чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елы өчен килә торган елның 1 гыйнварыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң түләү вакыты белән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә жибәрелә торган түлөләр суммасы исәпкә алынмый.

Матдә 21. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы.

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындагы исемлеге, түбәндәге белешмәләренә күрсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);;

2) гарантияләр һәм алар тарафыннан тәмин ителә торган йөкләмәләр буенча йөкләмәләренә валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләренә бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

Матдә 22. Муниципаль тышкы бурыч алулар программасы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чит ил валютасында максатчан чит ил кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алулар программасы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирлек бюджетына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмэләрен түләү сроклары һәм жирлекләр бюджетына акча жәлеп итү күләме (чираттагы финанс елында);

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) жирлекнең максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөкләмэләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

Матдә 23. Муниципаль эчке бурыч алулар программасы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар программасы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмэләрен тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре һәм түләүнең иң чик сроклары (Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча;

2) тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмэләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) тиешле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 Матдәсы нигезендә муниципаль эчке бурычны үткәрү муниципаль эчке бурыч алулар программасында чагылыш тапмый.

Матдә 24. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы.

1. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациясе валютасындагы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);;

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

- 3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);
  - 4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.
2. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.
  3. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

Матдә 25. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыруның иң чик күләмнәре.

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең номиналь хакы буенча иң чик күләмнәре тиешле бюджет турында карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләре нигезендә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Матдә 26. Муниципаль гарантияләр.

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.
2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү йө принципал йөкләмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәмин итми.
3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.
4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы чагылдырылган валютада бирелә һәм үтәлә.
5. Муниципаль гарантия буенча Гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзенә тәмин ителгән йөкләмәсе буенча субсидия жаваплылык тота.
6. Муниципаль гарантиядә күрсәтелә:
  - 1) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем – жирлек) һәм Гарант исеменнән гарант бирүче орган исеме;
  - 2) бенефициар атамасы;
  - 3) принципалның исеме;
  - 4) тәмин ителешенә гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнең исемен, төзү датасын һәм Номерын (булган очракта), төп йөкләмәнең гамәлдә булу вакытын яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогын, якларның атамаларын, төп йөкләмәнең башка мөһим шартларын күрсәтеп);
  - 5) гарантия буенча Гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;
  - 6) гарантия бирү нигезләре;
  - 7) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);
  - 8) гарантиянең гамәлдә булу срогы;
  - 9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе, гарантия очрагын билгеләү;;
  - 10) гарантияне кире алу нигезләре;
  - 11) Гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләренен нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) Гарант бенефициарга муниципаль гарантия буенча түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата Гарант таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, регресс) ;

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясә Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукый актлары, Гарант исемненән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципалга регресс таләбе хокукын күздә тотмый торган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртәргә хокуклы түгел.

10. Бенефициарга муниципаль гарантка карата таләпләр, күрсәтелгән хокукларны, яңа хужага (сатып алуыга) облигацияләргә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән тәртиптә кыйммәтле кәгазьләр турындагы таләпләрне тапшырудан (күчүдән), принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүдән тыш, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очрақларда һәм нигезләр буенча (шул исәптән элөгә Матдэның 6 пунктчындагы 14 пунктчысында күрсәтелгән гарантның язмача ризалыгыннан башка үзгәргән очрақта), шулай ук элөгә Матдэның 7 пунктчында һәм Россия Федерациясә Бюджет кодексының 115³ Матдэсындагы 5 пунктчында билгеләнгән бурычны принципал тарафыннан үтәмәгәндә Гарант тарафыннан чакыртып алына.

12. Бенефициар таләбе (гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе) гарантка гарантиядә билгеләнгән очрақта гына (гарантия очрагы килеп туган очрақта) бирелергә мөмкин. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе гарантиядә күрсәтелгән документларны кушып, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантка язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә һәм Шартнамәдә билгеләнгән срогыннан алда гарантия үтәлеше турында таләпләрне, шул исәптән принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) вакытында да, күрсәтергә хокуклы түгел.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәү турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнең күчәрмәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен, күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп куелган документларның

нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларның туры килү-килмәве предметын карарга тиеш.

16. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе һәм аңа кушып бирелгән документлар нигезсез һәм (яисә) гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарга түбәндәге очрақларда аның таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) гарантка гарантия бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу срогы) срогы тәмамланганнан соң таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка тапшырыла.;

2) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипне бозып күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яки) аңа кушып бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципалның принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал йөкләмәләрен тиешенчә үтәүдән баш тартты;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда.

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документларны үтәү турындагы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләбенә каршы чыгарга хокуклы, алар принципал тәкъдим итә ала. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, әлеге каршылыктарга хокукын югалтмый.

19. Гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе һәм аңа кушып бирелгән документлар муниципаль гарантиянең нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә каралган гарантның бенефициар алдындагы бурычы принципалның гарантия белән тәмин ителгән срогы чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында Гарант йөкләмәсе туктатыла:

1) Гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт үткәннән соң, ул бирелә (гарантиянең гамәлдә булу срогы);

3) принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәмин ителгән принципал йөкләмәләрен үтәү йә принципалның күрсәтелгән йөкләмәләрен башка нигезләр буенча туктатылган очракта (бенефициар тарафыннан гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәлеше турындагы гарантка карата таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантка кире кайтару һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча йөкләмәләрен гаранттан азат итү турында язма гаризасын гарантия буенча үз хокукларыннан баш тарту нәтижәсендә, принципал тарафыннан гарантия буенча бенефициарлар фактта булмаганда һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмаганда, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115¹ Матдэсында каралган

гарантияне гарантка кире кайтару нәтижәсендә, бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча үз йөкләмәләреннән гарантия буенча;

5) әгәр гарантия бирелгән принципал йөкләмәсе билгеләнгән срокта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантны үтәү турындагы гарантка таләп куйганнан соң төп йөкләмәне (шул исәптән бенефициар принципалын һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгару белән бәйле рәвештә) туктату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән.;

7) бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча гарантка карата таләпләрнең, хокукларның һәм (яисә) төп йөкләмә буенча гарантка карата таләпләрнең (күрсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) гарантның алдан язма ризалыгынан башка (тапшыру (күчүдән) башка таләпләр яңа хужага (сатып алуыга) облигациягә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәү гарантия белән тәмин ителә);

8) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, төп бурыч буенча принципалга караган хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципалның гарантның алдан язма ризалыгынан башка төп йөкләмә буенча тапшырылган очракта.;

9) гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә, гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Бенефициарның Гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң гарантияне тотып калуы бенефициарның күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында мәгълүм булган Гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә туктатуга китерә торган хәлләр килеп чыгу турында мәгълүм булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

Матдә 27. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр.

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр жирлек исемнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты булып, жирлек уставы белән муниципаль бурыч алулар башкару хокукына ия Башкарма комитет тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр төрләре һәм аларның эмиссиясе һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

Матдә 28. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның формалары.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар формасында бирелә: муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 Матдэсында билгелэнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр; башка бюджетара трансфертлар.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирлекләр бюджетларынан бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгелэнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән килешүләр белән билгеләнә.

Матдә 29. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр.

1. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 Матдэсында билгелэнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге Матдэның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә район бюджетында карала.

Матдә 30. Жирлек бюджетына район бюджетыннан субсидияләр.

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге Матдәда күрсәтелгән субсидияләренә бирү максатлары һәм шартлары район Советы карары белән билгелэнгән тәртиптә жирле администрация арасында төзелгән килешүләр белән билгеләнә.

Матдә 31. Район бюджетыннан жирлекләр бюджетларына башка бюджетара трансфертлар.

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аның тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләре өлешен гамәлгә ашыру өчен бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

Матдэ 32. Жирлек алдында акчалата йөклэмэлэр.

1. Жирлек алдындагы акчалата бурычлар буенча бурыч-бурычлы кеше билгелэнгән датага жирлек алдындагы акчалата йөклэмэлэргә туры китереп түләргә тиешле акчалар суммасы.
2. Жирлек алдында акчалата йөклэмэлэр буенча таләплэр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.
3. Жирлек алдында акчалата йөклэмэлэр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торгызу кагыйдэләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очрактардан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.
4. Жирлек алдында акчалата йөклэмэлэрне (акчалата йөклэмэлэр буенча бурычларны) һәм мондый йөклэмэлэрне үтәүне тәмин итә торган алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөклэмэлэр һәм алыш-бирешлэр буенча таләплэрнең хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 Матдэсындагы 4 пункттында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 Матдэсындагы 5 пункттында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.
5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, жирлек алдындагы акчалата йөклэмэлэр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм сетына күчерү датасыннан башлап үтәлгән дип санала.

II бүлек. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

Матдэ 33. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

1. Бюджет проектын төзү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проектын төзү тәртибе нигезендә, жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгелэнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.
2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:
Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасында;
Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында;
Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;
- бюджет өлкәсенә төп юнәлешләре турында Чираттагы финанс елына һәм план чорына салым һәм бурычлар сәясәте;
муниципаль программалар турында.
3. Бюджет проектын төзү өчен мәгълүмат кирәк.:
- Россия Федерациясенә Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар

турында жирлек Советының норматив-хокукый актлары проектын эшли башлаганнан бирле гамәлдә булып килә торган;;

- федераль, региональ, жирле салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан жирлек бюджетына күчерүләр нормативлары турында;;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләре бюджетларыннан бирелә торган түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча кире кайтарылмый торган керемнәр һәм (яисә) салым керемнәрененң фаразланган күләмнәре;;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре турында.

-муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив финанс чыгымнары;

Матдә 34. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы.

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы кимендә өч елга эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан хуплана һәм жирлек Советына бюджет проектын кертү белән бергә жиберелә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

4. Жирлек бюджеты проектын төзү яки карау барышында жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

Матдә 35. Бюджет керемнәрен фаразлау.

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә, жирлек бюджеты турындагы карар проекты керткән көнне жирлек Советына Россия Федерациясененң Салымнар һәм жыемнар турындагы законнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек советының муниципаль хокукый актлары нигезендә фаразлана.

Матдә 36. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру.

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә торган методика нигезендә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Гамәлдәге чыгым йөкләмәләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә, аларның составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында үзгәртүгә тәкъдим ителми торган (планлаштырылмый торган) муниципаль хокукый актларда, шартнамәләрдә һәм килешүләрдә, агымдагы финанс елында тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып, үз көчен югалткан дип тануга йә агымдагы финанс елында, шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, агымдагы

финанс елында, тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукый актларны үтәү йөзеннән бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелгән (төзелергә тиеш).

3. Кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә, составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында кабул итүгә яисә үзгәртүгә тәкъдим ителә торган (планлаштырыла торган) шартнамәләр һәм килешүләрдә, агымдагы финанс елында тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып, кабул итүгә йә үзгәртүгә, агымдагы финанс елында, шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, аларның составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында,, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукый актларны үтәү йөзеннән бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелергә тиеш.

4. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Матдә 37. Муниципаль программалар.

1. Жирлекнең муниципаль программалары (алга таба - муниципаль программалар) жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны тормышка ашыру сроклары жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм элеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны раслаган жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан Матдәсы буенча жирлек бюджеты турындагы карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар бюджет турындагы карарга аның үз көченә кергән көннән ике айдан да соңга калмыйча туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү үткәрелә. Күрсәтелгән бәяләү тәртибе һәм аның критерийлары жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаны туктату яки үзгәртү, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә турында Карар кабул итәргә мөмкин.

III бүлек. БЮДЖЕТ ТУРЫНДАГЫ КАРАРНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

Матдэ 38. Гомуми нигезлэмэлэр.

1. Жирлек бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренәң гомуми күләме, чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның гомуми күләме, дефицит (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлегә Нигезлэмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.;

2. Жирлек бюджеты турындагы карар белән раслана:

- жирлек бюджеты керемнәренәң Баш администраторлары Исемлегә;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының Баш администраторлары Исемлегә;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенәң бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан Матдәлары, төркемнәре буенча жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (Матдә исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә),

- гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренәң гомуми күләме ; ;

- Чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме (Матдә 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елына, максатчан билгеләнешенә ия Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча, бюджет чыгымнарының гомуми күләменәң кимендә 5 проценты күләмендә, план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменәң кимендә 5 проценты күләмендә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның иң югары чиге;;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенәң бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан Матдәлары, чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (Матдә исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

- жирлек бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгелэнгән башка күрсәткечләре һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә кабул ителгән.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында Карар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү һәм аларга жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын үзгәртү жирлек Советының муниципаль хокукый акты нигезендә башкарыла.

Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту яисә жирлек бюджетының өстәмә максатчан Матдәлары һәм (яки) чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Жирлек бюджеты турындагы карарда Чираттагы финанс елыннан башлап, Чираттагы финанс елыннан башлап, жирлек бюджеты турындагы карарда билгелэнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләмәннән тыш, кертелергә (бюджетта чагылырга) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре (төрләре) буенча бюджет керемнәрен куллану каралырга мөмкин.

Матдә 39. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлекнең салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-иқтисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-иқтисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-иқтисадый үсеше фаразы;;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефициты (дефициты) йә урта сроклы финанс планы белән расланган Төп характеристикалар фаразы;;;
- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;
- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге;;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

-жирлек Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта, тапшырыла.;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм жирлек уставы белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Матдә 40. Жирлек Советына бюджет турындагы карар проектын кертү.

1. Авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын авыл жирлеге Советына агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча карауга кертә.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында жирлек Советы карары проекты белән расланган план чорының тиешле бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслау карала.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында авыл жирлеге Советы карарының план чорына кагылышлы өлешендә үз көчен югалткан дип тану очрагында, әлеге Матдәнең 6 пункты нигезендә, чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында жирлек Советы Карары проектын Чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры күрсәткечләрен раслау карала.

3. Жирлек бюджетының план чорының параметрларын төгәлләштерүне күздә тотат:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын карау предметы булып торган төгәлләштерелгән күрсәткечләрне раслау ; ;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа өстәмә максатчан Матдәлар һәм (яисә) тиешле бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

4. Чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең иң чик күләме муниципаль жирлек Советының карарларында билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү өчен житәрлек булмаса, жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек советының чираттагы финанс елында һәм (яисә) план чорында финанслау чыганакалары белән тәмин ителмәгән аерым нигезләмәләренең үз көченә керү (гамәлдә булуын туктатып тору) срокларын үзгәртү турында жирлек Советы карарлары проектларын жирлек Советына кертә.

Матдә 41. Жирлек Советының бюджет турындагы карар проектын карау.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты кертелгәннән соң 3 эш көне эчендә жирлек башлыгы аны район Контроль-хисап палатасына экспертиза үткәру өчен жиберә.

Районның контроль-хисап палатасы 10 (ун) эш көне дәвамында бюджет турындагы карар проекты турында бәяләмә эзерли.

Район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек Советы депутатлары тарафыннан жирлек бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр эзерләгәндә исәпкә алына.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар проекты, районның Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән, комиссиягә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жиһәрелә.

3. Жирлек бюджеты турындагы карар проекты буенча килешмәгән сораулар килеп туган очракта, жирлек Советы Рәисе карары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа жирлек башкарма комитеты һәм жирлек Советы вәкилләре бер үк санда керә.

Килештерү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне жирлек бюджеты турындагы карар проектының беренче һәм икенче укылышлары арасында карый.

4. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар 2 (ике) эш көне дәвамында жирлек башлыгына кул кую өчен жиһәрелә.

5. Жирлек бюджеты турындагы карар, аңа кул куелганнан соң жиде көннән дә соңга калмыйча, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

Матдә 42. Бюджет турында карарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турында карар проектын кабул итү нәтижәләре.

1. Жирлек бюджеты турындагы карар жирлек Советы тарафыннан каралырга, расланырга, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы халыкка житкерелергә тиеш.

Жирле үзидарә органнары бюджет турында кабул ителгән карарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәмин итү буенча үз компетенциясе чикләрендә мөмкин булган барлык чараларны күрергә тиеш.

2. Чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV бүлек. БЮДЖЕТ ҮТӘЛЭШЕ

Матдә 43. Жирлек бюджетын үтәү нигезләре.

1. Жирлек бюджетының үтәлеше авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан тәмин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәү бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла. Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

Матдә 44. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше.

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен күздә тоту:

- агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, бюджет турындагы карар һәм Татарстан Республикасының башка законнары һәм муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән нормативлар, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән Россия Федерациясә бюджет системасына салымнарны, жыемнарны һәм башка керемнәрне бүлүдән кәргән керемнәрне жирлек бюджетының бердәм сәетына күчәрү; - жирлек бюджетына керемнәрне һәм башка керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен казначылык сәетларыннан жирлекләр бюджетына күчәрү; - жирлек бюджеты;
- артык бүленгән суммаларны күчәрү, артык түлөнгән яки артык түләттерелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасы һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар.;
- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясә законнары нигезендә артык түлөнгән яки артык алынган суммаларны исәпкә алу;
- артык бүленгән суммаларны, артык түлөнгән яисә артык түлөнгән салымнар, жыемнар һәм башка түлүүләр суммаларын кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәкле чараларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммаларын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетның бердәм сәетыннан күчәрү.

Матдә 45. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәләше

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәләше бюджет законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәп гамәлгә ашырыла.
2. Бюджетның чыгымнар буенча үтәләшен күздә тотта:
  - Бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
  - акчалата йөкләмәләрне раслау;
  - акчалата йөкләмәләрне түлүне санкцияләү;
  - акчалата йөкләмәләрнең үтәләшен раслау.Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында ана житкәерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә. Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән бүтән шартнамәләр төзү юлы белән яисә законнар, башка хокукый актлар, килешү нигезендә кабул итә.
3. Бюджет акчаларын алучы казначылык түлүүләрен башкару турындагы күрсәтмәләр (алга таба-күрсәтмә) һәм аларны түлүне санкцияләү өчен кирәкле башка документлар нигезендә бюджет акчалары хисабына акча йөкләмәләрен түлү бурычын раслый.
4. Акчалата йөкләмәләрне түлүне санкцияләү рөхсәт язуын (акцепт) кылу рәвешендә, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә акчалата йөкләмәләрне түлүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү жирлек бюджеты акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яки юридик затлар файдасына бердәм бюджеттан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасыннан акчаларны күчәрүне раслый торган күрсәтмәләр, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата булмаган операцияләр үткәрүне раслый торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

Матдә 46. Бюджет язмасы

1. Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнең) бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет язмасы күрсәткечләре, жирлек бюджеты белән вакытлыча идарә иткәндә бюджет законнарында каралган очрактан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр бюджет акчаларын бүлүчеләргә һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе авыл жирлеге бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең) бюджет язмасы белән расланган чыгымнар төрләре кодлары (төркемнәре һәм элементлары) кодлары, шулай ук дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча күрсәткечләрен детальләштерүне гамәлгә ашыру хокукын яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең) чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрен жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

Матдә 47. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше.

Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының Баш администраторлары, администраторлары тарафыннан бюджет язмасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Матдә 48. Жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланганнан тыш фактта алынган керемнәрдән файдалану.

Жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрнең гомуми күләмнән чыгып фактта алынган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә,

муниципаль бурычларны түлөүгә, шулай ук аларны үтәү өчен Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 217 Матдэсындагы 3 пункттында каралган күлөмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлдерелергә мөмкин.

Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән элге Нигезләмәнең 32 Матдэсындагы 3 пункттында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта алынган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар, жирлек бюджеты чыгымнарын максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар бирү максатларында жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә., агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, бюджет язмасына үзгәрешләр кертү белән.

Матдэ 49. Агымдагы финанс елын тәмамлау.

1. Жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана, моннан тыш, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 Матдэсындагы 2 пункттында күрсәтелгән операцияләрдән тыш.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләргә тәмамлау Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм элге Матдэ таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күлөмнәре 31 декабрьдә үз көченә керә.

3. Агымдагы финанс елында кулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар алар бирелгән бюджет керемнә кире кайтарылырга тиеш.

Жирлек бюджетының бюджет акчалары баш администраторының агымдагы финанс елында максатчан кулланылмаган, субсидия һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турындагы карары нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыкларыннан артмаган күлөмдә акчалар Чираттагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәмин итү өчен чираттагы финанс елында кире кайтарылырга мөмкин.

V бүлек . Бюджет хисабын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау

Матдэ 50. Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап һәм бюджет исәбе.

1. Бюджет исәбенә һәм бюджет хисапчылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисапчылыгы үз эченә ала:

1) бюджет үтәлеше турында хисап;

2) бюджет үтәлеше балансы;

- 3) эшчэнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) Аңлатма язуы.

2. Жирлекнең бюджет хисаплылығы еллык булып тора. Бюджет үтәлеше турындагы хисап квартал саен була.

Агымдагы финанс елының беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда бюджет үтәлеше турындагы хисап авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм финанс-бюджет палатасына хисап тапшыру вакыты чыкканнан соң ун көннән дә соңга калмыйча жирлек советына һәм районның Контроль-хисап палатасына жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

Матдә 51. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү.

1. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советында каралганчы тышкы тикшерелгә тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылығын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

2. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып, жирлек Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Авыл жирлеге башкарма комитеты, аңа бәяләмә эзерләү өчен, агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча, жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта башкарыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка бәяләмә бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылығын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә эзерләнә.

4. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә район Контроль-хисап палатасы тарафыннан жирлек советына һәм жирлек башкарма комитетына тапшырыла.

Матдә 52. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы отчетны жирлек советына тапшыру.

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе жирлек Советына хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта тапшырыла:

- хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында карар проекты;
- жирлек бюджеты үтәлеше балансы;
- эшчэнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча хәрәкәте турында хисап;

- бюджет һәм бюджет хисаплылығын үтәүгә анализ үз эченә алган аңлатма язуы һәм муниципаль йөкләмәнең үтәлеше һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтижәләре турында белешмәләр;
- жирлекнең узган финанс елында социаль-икътисади үсеш нәтижәләре турында хисап;
- жирлек Башкарма комитетының Резерв фондыннан файдалану турында хисап;
- жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары бирү һәм түләү турында хисап;
- бирелгән муниципаль гарантияләр турында белешмәләр;
- бурыч алулар төрләре буенча муниципаль бурыч алулар турында белешмәләр;
- муниципаль бурыч структурасы турында белешмәләр;
- муниципаль милекне кулланудан алынган керемнәр турында белешмәләр;
- Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка хисап.

3. Жирлек Советы утырышында жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе докладын яки Аның ризалыгы белән районның Контроль-хисап палатасы рәисе тарафыннан бюджет үтәлеше турында доклад тыңлана.

4. Фикер алышу һәм бюджет үтәлеше турындагы хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм жирлек Советы тарафыннан тиешле карар кабул итү яки жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарны кире кагу турында Карар кабул итә.

5. Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дәрәс булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

Матдә 53. Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, жирлек бюджеты керемнәренен, чыгымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елына бюджет үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

жирлек бюджетының керемнәрен классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

- керемнәр төрләре кодлары, керемнәр төрләре, керемнәр төрләре, жирлек бюджеты керемнәренә караган дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү буенча бюджет керемнәре ; ;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары ; ;

бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары ; ;

- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarына керә торган дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясенә төркемнәре, төркемнәре, Матдәлары, бюджетлар

кытлыктарын финанслау чыганактары кодлары буенча бюджетны финанслау чыганактары.

Жирлек бюджеты үтөлөшө тургандагы карар белән жирлек бюджетының үтөлөшө турганда Карар кабул итү өчен бюджет законнарында һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

Матдә 54. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар.

1. Тышкы муниципаль финанс контроле-район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә.
2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле-район финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә.
3. Муниципаль финанс тикшерүе органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.